

Tulevaisuuden ratkaisuja yhteisvoimin

Tanskan puheenjohtajakausi 2020

Pohjoismaiden
ministerineuvosto

Tulevaisuuden ratkaisuja yhteisvoimin

Pohjoismaiden ministerineuvoston Tanskan-puheenjohtajakausi 2020

PolitikNord: 2019:745

ISBN 978-92-893-6313-6 (PRINT)

ISBN 978-92-893-6314-3 (PDF)

ISBN 978-92-893-6315-0 (EPUB)

<http://dx.doi.org/10.6027/PN2019-745>

© Pohjoismaiden ministerineuvosto 2019

Ulkoasu: Mette Agger Tang

Kannen valokuva: Scanpix.dk

Paino: Rosendahls

Printed in Denmark

Pohjoismainen yhteistyö

Pohjoismainen yhteistyö on yksi maailman laajimmista alueellisista yhteistyömuodoista. Yhteistyön piiriin kuuluvat Islanti, Norja, Ruotsi, Suomi ja Tanska sekä Ahvenanmaa, Färsaaret ja Grönlanti.

Pohjoismaista yhteistyötä tehdään politiikan, talouden ja kulttuurin aloilla tärkeänä osana eurooppalaista ja kansainvälistä yhteistyötä. Pohjoismaisen yhteisön tavoitteena on vahva Pohjola vahvassa Euroopassa.

Pohjoismainen yhteistyö pyrkii vahvistamaan pohjoismaisia ja alueellisia etuja ja arvoja globaalissa maailmassa. Maiden yhteiset arvot lujittavat osaltaan Pohjolan asemaa yhtenä maailman innovatiivisimmista ja kilpailukykyisimmistä alueista.

Pohjoismaiden ministerineuvosto

Nordens Hus

Ved Stranden 18

DK-1061 Kööpenhamina

www.norden.org

Pohjoismaisia julkaisuja voi ladata ja tilata osoitteesta www.norden.org/nordpub

Pohjoismaiden ministerineuvoston Tanskan-puheenjohtajakausi 2020

Sisällys

- 04 Esipuhe
- 07 Puheenjohtajakauden ohjelma
- 09 Vihreä Pohjola
- 10 Kilpailukykyinen Pohjola
- 12 Sosiaalisesti kestävä Pohjola

Mogens Jensen

Pohjoismainen yhteistyöministeri,
Tanska

Kaj Leo Holm Johannesen

Pohjoismainen yhteistyöministeri,
Färsaaret

Vittus Qujaukitsoq

Pohjoismainen yhteistyöministeri,
Grönlanti

Esipuhe

Tanskan kuningaskunta on laaja maantieteellinen alue. Siihen kuuluu niin Pohjoismaiden pohjoisin, eteläisin kuin läntisinkin piste. Pohjola ja yhteiset arvomme ovat luonnollisesti tärkeä osa identiteettiämme.

Tanskan, Färsaarten ja Grönlannin yhteisen puheenjohtajakauden aikana pyrimme vahvistamaan meille niin tärkeää Pohjolaa. Toteutamme uutta visiota, jonka mukaan Pohjolasta tulee maailman kestävin ja integroitunein alue. Meidän, Pohjolan ja koko maailman kannalta on tärkeää, että Pohjoismaat jatkossakin seisovat yhtenä vahvana rintamana. Niin alueen sisällä kuin sen ulkopuolellakin.

Yksi suurimmista haasteistamme on ilmaston huolestuttava muutos. Se vaatii toimia, joiden toteuttamisessa Pohjoismaat voivat näyttää suuntaa. Meillä on ilmastoalalla erityisosaamista, ja siksi meillä on myös erityinen vastuu viitoittaa tietä. Osaamista on hyödynnettävä. Antamalla käytännön esimerkkejä älykkäistä ratkaisuista, jotka samalla mahdollistavat kestäväen talouskehityksen, voimme inspiroida myös muita maita toimimaan ilmaston hyväksi.

Meidän on varmistettava, että Pohjola on myös tulevaisuudessa yksi kestävimmistä alueista, joihin voi syntyä. Maillamme on vahvat yhteiskuntamallit ja luja yhteinen arvopohja. Pohjoismaat ovat usein kärkisijoilla kansainvälisissä vertailuissa, joissa tarkastellaan onnellisimpia kansoja, vähiten korruptoituneita maita ja parasta elämänlaatua. Olemme ympäristö-, luonto- ja ilmastotietoisia ja meillä on tasa-arvoa, innovointikykyä ja hyvinvointia.

Jotta Pohjola säilyttäisi globaalin johtajuuden näillä aloilla, meidän on kyettävä katsomaan eteenpäin ja vastaamaan kohtaamiimme haasteisiin. Sen teemme parhaiten yhdessä. Siksi yhteisen puheenjohtajakauden ohjelmamme otsikkona on *Tulevaisuuden ratkaisuja yhteisvoimin*.

Puheenjohtajakauden ohjelma

Tanskan vuoden 2020 puheenjohtajakaudella toteutetaan ensimmäistä kertaa Pohjoismaiden ministerineuvoston uutta visiota, jonka mukaan ”Pohjolasta tulee maailman kestävin ja integroitunein alue”. Visio asettaa pohjoismaiselle yhteistyölle kunnianhimoiset tavoitteet, ja sen kolme painopistealuetta antavat tulevien vuosien yhteistyölle selkeän suunnan kohti vihreää, kilpailukykyistä ja sosiaalisesti kestävää Pohjolaa.

Pohjoismaiden ministerineuvoston uuden vision ja strategisten painopistealueiden tarkoituksena on tehdä yhteistyöstä kohdennetumpaa, jotta budjettivarat ja toimenpiteet saadaan suunnattua keskeisimpiin kysymyksiin. Työn tulee olla lisäksi aikaisempaa tuloksellisempaa.

Pohjoismaiden asukkailla, yrityksillä ja viranomaisilla tulee olla parempi käsitys siitä, mitä konkreettista hyötyä Pohjoismaiden ministerineuvoston työstä on. YK:n kestävä kehityksen tavoitteet viitoittavat Pohjoismaiden ministerineuvoston työtä, ja niihin keskitytään myös Tanskan puheenjohtajakaudella.

Seuraavilla sivuilla esitellään kolmen strategisen painopistealueen kautta niitä monialaisia panostuksia, joihin Tanskan vuoden 2020 puheenjohtajakaudella keskitytään. Näiden painopistealueiden lisäksi puheenjohtajakauden aikana on toimintaa monilla muillakin yhteistyöalueilla.

KUVA: MARTIN SCHIØTZ MARTIN SCHIØTZ.

KUVA: SCANPIX.DK

Vihreä Pohjola

Pohjoismaat ovat ympäristö- ja ilmastotyön edelläkävijöitä, kukin maa omalla tavallaan, ja yhteispohjoismaiset sähkömarkkinat ovat vahva osoitus siitä, kuinka arvokasta yhteistyö puhtaan energian hyväksi on. Ympäristö- ja ilmastotyötä jatketaan Tanskan puheenjohtajakaudella. Pohjoismaista yhteistyötä ympäristön, luonnon ja ilmaston hyväksi vahvistetaan esimerkiksi lujittamalla ja edistämällä yhteistyötä vihreän talouden ja kiertotalouden aloilla sekä kehittämällä nykyistä yhteispohjoismaista ilmastodiplomatiaa. Kiinan Kunmingissa järjestettävä YK:n biodiversiteettikokous on erityisen tärkeä tapahtuma, sillä kokouksessa hyväksytään uudet kansainväliset luonnon monimuotoisuuden tavoitteet.

Vihreiden ratkaisujen edelläkävijäalueena Pohjoismailla on erityinen vastuu ja halu innoittaa ja auttaa muita maita vähentämään ympäristöön, luontoon ja ilmastoon kohdistuvaa kuormitustaan esimerkiksi luonnon monimuotoisuutta suojelemalla. Siksi on erityisen tärkeää edistää pohjoismaisten ilmasto- ja ympäristöratkaisujen käyttöönottoa. Pohjoismaiden ministerineuvoston työn on myös keskityttävä aiempaa enemmän kansallisten kestävyystoimien ja uusien ympäristö- ja ilmastopoliittisten ratkaisujen kehittämisen tukemiseen. Pohjoismaat pystyisivät näin yksin ja yhdessä toimimaan

nopeammin ja edistämään ympäristöasias, joka on myös Pohjoismaiden kansainvälisen brändin kulmakivi. Uuden vision, vuoden 2018 ympäristö- ja ilmastoyhteistyön strategiaselvityksen sekä vuoden 2017 energiayhteistyön strategiaselvityksen myötä perusta kunnianhimoisten toimien toteuttamiselle on jo rakennettu. Pohjoismaat toimivat määrätietoisesti merten muoviroskan ja muun jätteen aiheuttamien maailmanlaajuisten ongelmien ratkaisemiseksi, ja ne pyrkivät edistämään muovin määrän vähentämiseen tähtäävää globaalia sopimusta helmikuussa 2021 järjestettävään YK:n viidenteen ympäristökokoukseen (UNEA-5) mennessä.

Tanskan puheenjohtajakaudella kehitetään yhteispohjoismaisia sähkömarkkinoita edelleen ja edistetään mahdollisuuksia muuntaa vihreän sähkön ylijäämä polttoaineeksi, tuetaan elinkeinoelämän siirtymistä vihreään talouteen, jatketaan työtä Helsingissä annetun hiilineutraaliusjulkilausuman parissa, seurataan YK:n pääsihteerin syyskuussa 2019 järjestämää ilmastokokousta, keskitytään vahvemmin kestävään liikenteeseen, varmistetaan Pohjoismaiden kunnianhimoisten tavoitteiden toteutuminen biodiversiteettikokouksessa ja UNEA-5-huippukokouksessa sekä käynnistetään pohjoismainen yhteistyöhanke risteilymatkailun ympäristöongelmista. Lisäksi pannaan alulle kolmivuotinen puheenjohtajakauden hanke, jossa reuna-alueiden tulevaisuuden energiaratkaisuja testataan Färsaarilla.

Kilpailukykyinen Pohjola

Tutkimukseen, innovointiin, liikkuvuuteen ja maiden digitaaliseen integraatioon perustuva vihreä kasvu on Pohjoismaiden ministerineuvoston vision johtoajatus.

Siirtyminen lineaarisesta ajattelusta kiertotalouteen on keskeinen osatekijä vihreän kasvun edistämiseksi, Pariisin ilmastopimuksen¹ toimeenpanossa ja YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden täyttämiseksi. Ilmastomyönteisillä ja kiertotalouden ratkaisilla on voimakkaasti kasvava maailmanlaajuinen markkinapotentiaali. Pohjoismaiset taloudet panostavat vahvasti kiertotalouteen siirtymiseen. Maailmalla onkin huomattu pohjoismaisen teknologian ja kestävien liiketoimintamallien olevan omaa luokkaansa.

Kokemuksen rajattomasta Pohjolasta on ulotuttava reuna-alueille saakka, ja asukkaiden ja yritysten on voitava pitää

koko Pohjolaa omana kotimarkkinanaan. Samanlaiset yhteiskuntarakenteet, keskinäinen kaupankäynti, alueen yhteinen historia sekä kulttuurinen ja kielellinen yhteys tarjoavat erinomaiset puitteet kehittää yhteiskuntiamme ja politiikkaamme niin, että säilytämme kasvun ja kilpailukyyn. Tämä edellyttää tutkimusyhteistyötä, innovointia ja investointeja.

Kilpailukyyn vahvistamisessa digitalisaatio on ratkaiseva tekijä, ja se tarjoaa uusia mahdollisuuksia edistää Pohjolan integraatiota. Selkeimmin tämä näkyy Nordic Smart Government -hankkeessa, jonka tavoitteena on helpottaa pienten ja keskisuurten yritysten arkea etenkin viranomaisraportointien suhteen. Hankkeen avulla luodaan myös uusia liiketoimintamahdollisuuksia ja kasvua tarjoamalla ajantasaista taloustietoa yritysten käyttöön. Digitalisaatio antaa aiheen

KUVA: MARTIN SCHIÖTZ

KUVA: SCANPIX.DK

toivoa ja odottaa, että monet perinteistä rajaesteistä häviävät. Rajaestetyö siirtyy seuraavalle tasolle julkisen sektorin sähköisten itsepalveluratkaisujen tullessa toisten Pohjoismaiden kansalaisten ja yritysten saataville.

Pohjoismailla on vahva globaali brändi, mikä voi osaltaan edistää pohjoismaisten yritysten vientiä. Monipuolinen Pohjola valikoituu yhä useammin kansainvälisten matkailijoiden kohteeksi. Alueen tekee vetovoimaiseksi yhdistelmä kaunista luontoa, historiaa, kulttuuria, elämyksiä ja nykyaikaisia, kestäviä kaupunkeja. Suurin osa kaukomatkailijoista vierailee käyntinsä aikana useammassa Pohjoismaassa. Tällä kohderyhmällä onkin käsitys Pohjolasta yhtenä matkailukohteena, mikä avaa yhteistyömahdollisuuksia vuosiksi 2019–2023 laaditun matkailuyhteistyön suunnitelman kautta. Esimerkkejä yhteistyöalueista ovat kestävä matkailu sekä tietyillä kaukomarkkinoilla tehtävät tehostetut markkinointitoimenpiteet Pohjolasta matkailukohteena.

Haluamme vahvistaa Pohjolan vihreää kasvua asettamalla kiertotalouden pohjoismaiselle yhteistyölle kunnianhimoisempia tavoitteita. Puheenjohtajakauden aikana käsitellään myös liikkuvuuteen liittyviä kysymyksiä. Ministerineuvoston työelämäalalla keskitytään työn uusiin

muotoihin sekä pohjoismaisten työmarkkinoiden turvaamiseen tulevaisuudessa, mihin liittyen viedään päätökseen tulevaisuuden työelämää selvittävä hanke. Tämän lisäksi pohjoismaista yhteistyötä kohdennetaan aloitteisiin, joiden tavoitteena on helpottaa pääsyä yhteispohjoismaisiin sähköisiin itsepalveluratkaisuihin erityisesti liikkuvuutta ja integraatiota lisäävillä osa-alueilla. Työtä Nordic Smart Governmentin kehittämiseksi jatketaan. Puheenjohtajakauden aikana työskennellään myös tekoälyn parissa, kehitetään aluepolitiikkaa uuden yhteistyöohjelman avulla ja jatketaan kestävien kaupunkien parissa tehtävää työtä.

Tavoitteena on myös edistää vihreää, sähköistä ja kilpailukykyistä liikennettä. Tulevaisuuden rannikkoyhteisöjen kestävyyttä ja elinkeinoelämän mahdollisuuksia tarkastellaan etenkin kalastuselinkeidon näkökulmasta puheenjohtajakauden hankkeessa, joka käynnistetään Grönlannissa. Väestönkehityksen haasteet, luonnonvarojen vastuullinen käyttö ja meri turvallisena työpaikkana ovat tämän työn keskiössä.

Huomautus 1: Tanskan kuningaskunta on tehnyt Pariisin ilmastositomukseen Grönlantia koskevan alueellisen varauman.

Sosiaalisesti kestävä Pohjola

Pohjoismaiden yhtenäisyys saattaa olla uhattuna aikana, jolloin maantieteellisen etäisyyden merkitys vähenee. Kaukomatkailusta on tullut helppoa ja edullista, useimmat pohjoismaalaiset nuoret osaa- vat englantia paremmin kuin pohjoismaisia kieliä, ja internet on tuonut koko maailman nuorten ulottuville. Pohjoismaita yhdistävät kuitenkin edelleen yhteiset arvot, hyötyä tuottava yhteistyö ja tasapainoiset yhteiskunnat, joiden perustana ovat luottamus, demokratia, yhteisöt, yhdenvertaisuus ja yhtäläiset tulevaisuuden mahdollisuudet. Meillä on myös vahva nuoriso, joka on yhtenä rintamana valmis pohtimaan uusia keinoja tulevaisuuden haasteiden ratkaisemiseksi.

Opetus- ja kulttuurialalla onkin hyvät mahdollisuudet osallistaa kansalaisia pohjoismaiseen yhteistyöhön ja parantaa etenkin pohjoismaalaisten nuorten

yhteyksiä ja suhteita toisiinsa. Tärkeässä asemassa ovat esimerkiksi Pohjoismaiden ministerineuvoston erilaiset vaihto-ohjelmat ja arvostetut nuorisohankkeet. Pohjoismaalaisten lasten ja nuorten äänen kuuluminen, liikkuvuus, nuorten välinen yhteistyö, henkinen hyvinvointi sekä Pohjoismaiden kielten osaaminen ovat tärkeitä kysymyksiä pohjoismaisessa yhteistyössä.

Sosiaalisesti kestävä Pohjola merkitsee myös sitä, että kaikki hyötyvät yhteistyöstä iästä ja henkilökohtaisista lähtökohdista riippumatta. Kehityksen edellytyksenä ovat rauhanomaiset ja demokraattiset yhteiskunnat, joissa kaikki voivat tuntea olonsa turvalliseksi.

Tanskan puheenjohtajakaudella keskitytään kestävän paikallisen kasvun mahdollisuuksiin kaikissa Pohjolan osissa,

KUVA: ANNI SOF ROSENKVIST / VISITSWEDEN.SE

KUVA: CARSTEN EGEVANG

tuetaan pohjoismaisia vaihtojärjestelmiä, laaditaan tulevaisuuden oppimisen ja osaamistarpeiden pohjoismainen ohjelma, kehitetään uusi yhteispohjoismainen lähestymistapa HLBTI-kysymyksiin, käynnistetään työ rakenteellisten ratkaisujen löytämiseksi terveydenhuoltojärjestelmien tulevaisuuden haasteisiin, erityisesti paikallisella tasolla, juhlitaan tasa-arvon ja naisten oikeuksien edistämiseksi 25 vuotta sitten hyväksyttyä YK:n Pekingin-toimintaohjelmaa sekä jatketaan pohjoismaisen poliisiyhteistyön kehittämistä.

Tanska toteuttaa myös monialaisen puheenjohtajakauden hankkeen, jossa pohjoismaalaisia nuoria naisia ja miehiä pyritään osallistamaan kestäviin yhteisöihin. Tarkoituksena on edistää demokraattista kansalaisuutta, kulttuurista osallisuutta ja henkistä hyvinvointia. Tavoitteena on sekä nuorten parissa työskentelevien ammattilaisten tiedon ja valmiuksien kartuttaminen että edellytysten luominen nuorten kestäville yhteisöille

niin kouluun kuin sen ulkopuolellekin. *Kestävillä yhteisöillä* tarkoitetaan osallistavia yhteisöjä, joilla on vahvuutta ja edellytyksiä jatkaa toimintaansa myös hankkeen päätyttyä vuonna 2023. Osana hanketta halutaan kehittää ja testata demokraattista osallistumista käsitteleviä lapsille ja nuorille suunnattuja oppimateriaaleja. Lisäksi toiveena on vakiinnuttaa pohjoismaalaisten nuorten välistä vuoropuhelua järjestämällä nuorille suunnattuja poliittisia tapahtumia tai vastaavia tilaisuuksia, jotka suunnitellaan yhdessä nuorten kanssa. Tällä tavoin luodaan mahdollisuuksia demokraattiselle keskustelulle ja vahvistetaan nuorten demokraattista kansalaisuutta ja kulttuurista osallisuutta. Hankkeella pyritään myös parantamaan pohjoismaisten nuorten henkistä hyvinvointia vahvistamalla yhteisöllisyyttä Pohjoismaissa ja tiivistämällä entisestään sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyötä. Hanke rakentuu monialaiselle yhteistyölle, johon osallistuvat opetus-, koulutus-, sosiaali-, tasa-arvo-, kulttuuri- ja terveydenhuoltoala.

Pohjoismaiden ministerineuvosto
Nordens Hus
Ved Stranden 18
DK-1061 Kööpenhamina
www.norden.org

